

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectului Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe (art.8, 23, 24, ș.a.)

(înregistrat în Parlament cu numărul 174 din 21 Aprilie 2016)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe (art.8, 23, 24, ș.a.) prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este Guvernul RM, autor nemijlocit - Cancelaria de Stat, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

De asemenea, categoria proiectului este aleasă și cu respectarea prevederilor art. 9 alin. (5) din Legea nr. 780 din 27 decembrie 2001, conform căroră "(2) Modificarea, completarea și abrogarea legilor organice sau ale unor dispoziții ale acestora se fac, de regulă, prin lege organică, conform procedurii stabilite în acest sens." - or, Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe este o lege organică și orice modificare la ea se realizează printr-un act din aceeași categorie, respectiv - printr-o lege organică.

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Conform Notei informative la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, acesta are ca scop transpunerea în legislația națională a unor prevederi din Directiva 2006/116/CE din 12.12.2006 privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe, și anume - art.1 alin. (7) și art.3 alin.(1)-(2a) din Directivă. Astfel, noile amendamente sunt orientate spre asigurarea realizării eficiente a principiilor protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe, în special, în ceea ce privește termenele de protecție.

Implicit, promovarea proiectului indicat vine să realizeze două dintre scopurile trasate în fața Guvernului și anume - executarea pct. 61 din Planul național de armonizare a legislației pentru anul 2015, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.16 din 26.02.2015 și implementării art. 286 alin.(2) din Acordul de Asociere RM – UE prin pct. 286 din Planul național de acțiuni pentru perioada 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.808 din 07.10.2014.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. Nota informativă la proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe este elaborată cu respectarea parțială a prevederilor art. 20 din Legea nr. 780-XIV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative.

Astfel, Nota informativă conține referințe doar la condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării Legii nr. 139 din 02.07.2010 cu reglementările legislației comunitare. De asemenea, în Nota informativă sunt reflectate principalele prevederi ale proiectului, fără a le motiva într-un fel sau altul, precum și informații despre respectarea etapelor procesului legislativ până la momentul aprobării proiectului de către Guvern.

Totuși, contrar prescripțiilor art. 20 din Legea nr. 780-XIV din 27 decembrie 2001, în Nota informativă nu sunt expuse finalitățile pe care se urmăresc prin implementarea noilor reglementări, nu se evidențiază elementele noi și nu este prezentată o analiză comparativă a acestora în raport cu cele care sunt actualmente în vigoare. Nota informativă nu indică asupra efectului social, economic sau de altă natură al realizării amendamentelor propuse. Suplimentar, autorul proiectului nu a prezentat nici o informație referitoare la aspectul economico-financiar al implementării prevederilor proiectului, astfel, nu se cunoaște dacă implementarea prevederilor va necesita sau nu resurse financiare bugetare.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți culturale:

Libertatea creației (art. 33 din Constituția RM)

Drepturi garanții:

Dreptul la acces liber la justiție (art. 20 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței nu este aplicabil. În contextul amendamentelor propuse, principiul transparenței, așa cum este el înțeles la efectuarea expertizei vulnerabilității, este inaplicabil.

Totuși, principiul transparenței urmează a fi examinat și prin prisma procesului de elaborare și aprobare a proiectului de act normativ, adică din perspectiva Legii nr. 239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

Astfel, la etapa elaborării proiectului Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, autorul nemijlocit al proiectului - Agenția de Stat pentru Proprietate Intelectuală, a respectat etapele asigurării transparenței. Proiectul a fost plasat pe pagina web a AGEPI (<http://agepi.gov.md/ro/projects/proiecte-de-acte-normative-dac>), atât pentru coordonare cu societatea civilă, cât și, nemijlocit, cu subiecții direct interesați. Referitor la respectarea termenului legal de consultare publică a proiectului de lege - nu putem constata acest fapt din informațiile de pe pagina web a AGEPI, or, la rubrica corespunzătoare este indicat doar termenul la care a fost transmis pentru avizare (18.08.2015), nu și data până la care pot fi transmise avize la acesta.

De asemenea, AGEPI a informat opinia publică despre transmiterea proiectului la Guvern pentru examinare și aprobare, indicând data la care a avut loc această transmitere - 17.03.2016, cu plasare a versiunii definitive a proiectului însuși, a notei informative la acesta, Sinteza obiecțiilor și propunerilor și Tabelul divergențelor.

În prezent, proiectul de lege este plasat pe pagina Parlamentului (<http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3191/language/ro-RO/Default.aspx>), unde poate fi accesat, studiat și, eventual, părțile au avut posibilitatea de a transmite opinii la acesta, în adresa comisiei parlamentare responsabile, în cazul dat - Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

7. Respectarea principiului participării nu este aplicabil. Aplicarea principiului participării în textul proiectului nu este potrivită. Astfel, în limita amendamentelor propuse, nu este oportună din punct de vedere conceptual instituirea de mecanisme care să reglementeze exprimarea opiniei și eventuala luare

în considerație a acestora, sau instituirea de structuri semi-permanente, în cadrul cărora reprezentanții publici (sau reprezentanții părților interesate) vor fi consultați, în diferite etape ale procesului decizional.

8. Respectarea principiului responsabilizării nu este aplicabil. În contextul amendamentelor propuse, a obiectelor lor de reglementare, nu se încadrează conceptual instituirii de norme care să statueze o procedură de monitorizare a instituției publice, a politicilor elaborate de acestea și să instituie un mecanism pentru luarea în considerație a rezultatelor monitorizării. De asemenea, pornind de la scopul proiectului și a prevederilor sale, includerea de norme care să oblige autoritățile să facă publice rezultatele controalelor acestora nu este potrivită.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform Constituției. Proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe nu conține prevederi contrare prevederilor constituționale. Mai mult decât atât, amendamentele propuse se încadrează în conceptul reglementărilor art. 20 și 33 din Constituție.

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ este conform legislației corelative. Efectuând expertiza vulnerabilității, proiectul de lege examinat nu contravine în mod direct anumitor prevederi ale cadrului legislativ corelativ.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standardelor internaționale. Proiectul/actul normativ este conform standardelor internaționale. Conformitatea proiectului supus prezentei expertize cu standardele UE este dictată, în special, de faptul că acesta vine să transpună în legislația națională în domeniul drepturilor de autor și a drepturilor conexe a art.1 alin.(7) și art.3 alin.(1)-(2a) din Directiva 2006/116/CE din 12.12.2006 privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe.

Alte modificări ale proiectului - amendamentele la art. 24 din Legea nr. 139 din 02.07.2010 - vin să aducă în concordanță normele articolului indicat cu prevederea art.13 din Acordul privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (TRIPS).

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Nu există jurisprudență a Curții Constituționale în domeniul de reglementare a proiectului de act normativ expertizat. Urmare a expertizei, nu au fost identificate prevederi, care ar avea un caracter problematic prin prisma jurisprudenței Curții Constituționale. Totodată, în cadrul expertizei vulnerabilității, o jurisprudență a instanței constituționale referitoare la durata de protecție a dreptului de autor și drepturilor conexe nu a fost identificată.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Nu există jurisprudență a CtEDO în domeniul de reglementare a proiectului de act normativ expertizat. În cadrul expertizei vulnerabilității, nu a fost identificată jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului care să statueze anumite imperative referitoare la durata de protecție a dreptului de autor/drepturilor conexe.

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ respectă drepturile/libertățile. Proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe respectă drepturile și libertățile omului așa cum sunt ele consfințite în Constituția Republicii Moldova, în special acesta este în concordanță conceptuală cu prevederile art. 20 și 33 din Constituție.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender neutru. Proiectul nu influențează diferențierea gender, nu contribuie la inegalitatea gender și generează același impact atât asupra femeilor, cât și bărbaților.

16. Analiza detaliată a textului proiectului.

Nr.	Articol	Text	Obiecții	Factorii de vulnerabilitate
1	art. 47	<p>se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:</p> <p>„(5) Fixarea în formă electronică a operelor intrate în domeniul public în scopuri de arhivare de către biblioteci, fără obținerea unui avantaj economic sau comercial, direct ori indirect, este permisă fără consimțământul autorului sau al altui titular al dreptului de autor și fără plata vreunei remunerații.”</p>	<p>Prevederea, chiar dacă nu reprezintă o inovație, este preluată de la art. 28 lit. q) - conceptual, aceasta nu se încadrează în textul art. 47 și nu corelează cu titlul acestui articol.</p> <p>Totodată, luând în considerație că aceasta este, totuși, o excepție de la regula că, operele se utilizează cu consimțământul autorului și cu plata unei remunerații, iar remunerațiile sunt prevăzute exhaustiv de art. 28, acesta neavând vreo prevedere care să lase loc altor excepții prevăzute de prezentul act legislativ, așa precum "alte cazuri prevăzute de prezenta lege", conchidem că prevederea în cauză trebuie să rămână în lista exhaustivă de la art. 28 din lege.</p>	<p>Vulnerabilitate</p> <p>Prevederea nu corespunde standardelor de tehnică legislativă, în special celor care statuează că titlul articolului trebuie să coreleze conceptual cu conținutul acestuia.</p> <p>În vederea soluționării deficienței conturate, se recomandă menținerea prevederilor așa cum prevede legea în vigoare, adică, ca lit. q) a art. 28 și excluderea amendamentului din proiectul respectiv.</p>

Concluzii

Pornind de la cele expuse supra, concluzionăm că, proiectul Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe este elaborat în scopul transpunerii în repertoriul național a prescripțiilor comunitare, în special a art.1 alin.(7) și art.3 alin.(1)-(2a) din Directiva 2006/116/CE din 12.12.2006 privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe. Astfel, proiectul completează cadrul național în domeniul protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe cu reglementările europene în partea ce se referă la termenele de protecție ale acestor drepturi.

Suplimentar, proiectul propune ajustarea cadrului național în domeniul protecției dreptului de autor și drepturilor conexe cu Acordul privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (TRIPS), în partea ce se referă la condițiile de instituire a excepțiilor și limitărilor de exercitare a unora dintre dreptului de autor și a drepturilor conexe.

Proiectul de lege este conform normelor constituționale, legislației corelative și standardelor internaționale. Acesta nu contravine jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Proiectul este gender neutru și respectă drepturile/libertățile omului.

În concluzie, proiectul, per ansamblu, poate fi promovat în vederea adoptării de către Parlament. Totuși, examinarea suplimentară a proiectului, ținând cont de obiecțiile expuse în prezentul raport, ar determina o ameliorare a acestuia.

Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției